

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Stockholm januari 2014

Personalenheten UD P STAB

Till dig som ska bli medföljare till en UD-tjänsteman,

Först och främst vill jag börja med att gratulera till utlandsstationeringen och det spännande äventyr som väntar!

Det är mycket att förbereda inför flytten och det nya liv som ska byggas upp på stationeringsorten. Det finns också en hel del information som är bra att känna till. Nedan kommer olika delar kort beröras och om du vill ha mer information är du alltid välkommen att kontakta medföljarhandläggaren på UD:s personalenhet – Yvonne Syversen - på telefon 08-405 5030 eller per e-post yvonne.syversen@gov.se . På www.spouses.nu som är UD:s externa webbplats för medföljare till UD-tjänstemän, hittar du också mer information i frågorna nedan.

På varje utlandsmyndighet finns en kontaktperson för medföljarfrågor. Denna person är till för alla medföljare oavsett vilken myndighet den utsände tjänstemannen är anställd hos. För information om skolor på stationeringsorten, utöver vad som står i stationsrapporten, kan du kontakta medföljarhandläggaren på den nya stationeringsorten. Samma gäller för frågor om ev. arbetsmöjligheter för medföljaren.

Medföljare inom utrikesförvaltningen har organiserat sig i en intresseförening som heter SAK. SAK står för Sophia Albertina Klubben. De har en egen hemsida – www.sakspouses.org .

Inledningsvis är det bra att känna till att det finns vissa undantag i svensk lagstiftning för statsanställda och deras familjemedlemmar i samband med utlandsstationering. Det gäller inkomstskattelagen, folkbokföringslagen, socialförsäkringsbalken och lagen om arbetslöshetsförsäkring. Du bör även känna till EU-förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. För utsända och familjemedlemmar som flyttar till EU/EES/Schweiz gäller nämligen denna EU-förordning framför vår nationella lagstiftning dvs Socialförsäkringsbalkens särregel är inte tillämplig för en UD-tjänsteman och dennes familj när det handlar om stationering i EU-/EES-land och Schweiz.

Tänk också på att när du talar med Skatteverket, Försäkringskassan, A-kassan eller t ex ska teckna utlandshemförsäkring tydligt informera om att du och din familj under er utlandsvistelse omfattas av särregler i lagen för gruppen ”statsanställda och deras familjemedlemmar” som innebär att ni i normalfallet fortsatt är folkbokförda i Sverige och anses bosatta i Sverige under hela utlandsvistelsen.

Inkomstskattelagens huvudregel är att man är obegränsat skattskyldig för alla inkomster. För statsanställda gäller att följande ersättningar är skattefria: kostnadsersättningar för sjukvård och läkemedel, bostad, förskola, skolbarnomsorg, skolgång för barn, resor, medföljandetillägg och merkostnadstillägg samt flyttning.

Undantaget i **folkbokföringslagen** innebär att UD-familjen är folkbokförd i Sverige under hela utlandsvistelsen. Folkbokföringen avgör var du ska betala skatt och rösta. Den som är folkbokförd har rätt till hälso- och sjukvård mot patientavgift i sitt hemma-landsting. Vid akut situation har du rätt till vård i hela Sverige. Den fria tandvården för barn under 19 år i Stockholms Läns Landsting baseras också på folkbokföringen.

Socialförsäkringsbalkens särregel, som alltså gäller vid stationering i land utanför EU/EES/Schweiz, säger att en statsanställd som sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning *ska anses vara bosatt i Sverige under hela utsändningstiden*. Detsamma gäller medföljande make/maka och barn som inte fyllt 18 år. Sambo likställs med make om ni tidigare varit gifta eller gemensamt har eller har haft barn. Sambo som inte har gemensamma barn omfattas däremot inte av detta undantag och blir enligt huvudregeln, då utlandsvistelsen beräknas bli längre än ett år, utskrivna från Försäkringskassan vid utlandsflytten. Barn som fyllt 18 år och studerar vid studiestödsberättigad utbildning på utlandsort kan stå kvar under återopande av undantagsregeln för utlandsstuderande.

Vår svenska socialförsäkring är indelad i två försäkringsgrenar som baseras på att man är bosatt i Sverige resp. arbetar i Sverige.

- **Bosättningsbaserade förmåner** är t ex föräldrapenning på lägstnivå och grundnivå, barnbidrag, underhållsstöd, garantipension.
- **Arbetsbaserade förmåner** är exempelvis föräldrapenning och sjukpenning på inkomstrelaterad nivå. Den som lämnar sitt arbete får behålla sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI) högst tre månader. Därefter sätts SGI till 0 kr. Medföljare som är sjuk vid återkomsten till Sverige är inte berättigad till sjukpenning på inkomstrelaterad nivå. Föräldrapenning på inkomstrelaterad nivå är inte heller möjligt när SGI är 0 kr. Den SGI-nivå du har när ditt barn föds påverkar nivån på föräldrapenningen under de första 180 dagarna.

Socialförsäkringstillhörighet vid flytt för utlandsstationering beslutas av Försäkringskassan och vid flytt **till land inom EU/EES/Schweiz** gör de sin bedömning baserat på EU-förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen:

- Den utsände tjänstemannen fortsätter tillhöra svensk socialförsäkring baserat på följande formulering i EU-förordningen: *"en offentligt anställd omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat till vilken den förvaltning som sysselsätter denne hör"*.
- För medföljande familjemedlemmar finns ingen tydlig lagvalsregel och detta innebär att Försäkringskassan i varje enskilt ärende måste göra en utredning och prövning. För detta ska Försäkringskassan blankett "Uppgifter vid flyttning till eller arbete i ett annat land (FK5459)" fyllas i och sändas in. Det är viktigt att i blanketten (eller bilaga) lämna uppgifter som visar på den starka anknytningen till Sverige – läs mer på www.spouses.nu. Anställningsförmåner under utlandstjänstgöringen, folkbokföring i Sverige, till viss del regleringen i Wienkonventionen är några av de faktorer som kan spela in. Med hänsyn till den ofta starka anknytningen till Sverige för hela familjen bör den medföljare som inte arbetar i stationeringslandet normalt kunna anses bosatt i Sverige under utsändningstiden. Men, Försäkringskassan kan, beroende på det underlag de erhållit, besluta om motsatsen, det vill säga att medföljaren ska skrivas ut ur svensk socialförsäkring och ur Försäkringskassan.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring har från den 1 januari 2007 ny lydelse som innebär att hela utlandsvistelsen betraktas som överhoppningsbar tid för medföljaren. A-kassan ska pröva rätten till ersättning utifrån de omständigheter som rådde innan den sökande lämnade Sverige. Är du medlem i en A-kassa så fortsatt betala avgiften under hela utlandsvistelsen.

Pension för medföljaren är en annan mycket viktig fråga för medföljarens framtida trygghet och bör diskuteras inom familjen inför en utlandsstationering. Det är viktigt att alla är medvetna om att varken UD eller svenska staten gör några avsättningar till pension för medföljaren. Ett av motiven till skattefrihet för medföljandetillägget är att ge möjlighet för UD-familjen att själva, t ex genom inbetalningar till privat pensionsförsäkring, kompensera för att medföljaren går miste om dels pensionsrätter i det svenska allmänna pensionssystemet, dels tjänstepension. Som riktmärke kan nämnas att för den som arbetar avsätts för den allmänna pensionen 18,5% av bruttolönen till ditt pensionskonto. Ofta har man därutöver en kollektivavtalad tjänstepension.

Medföljandetillägg är en skattefri ersättning som utgår till tjänsteman vars medföljare går miste om möjligheten till egen förvärvsinkomst. Högstbelopp för medföljandetillägg är 12 950 kr/mån under 2014. Tjänstemannen ska (via Försäkrans-blanketten på Klaranätet) lämna information om medföljande familjemedlemmar till RK Ekonomi och Lön/betalningar.

Merkostnadstillägg är en skattefri ersättning som tjänstemannen erhåller för varje medföljande familjemedlem som vistas stadigvarande på utlandsorten. Skatteverket beslutar om nivån för respektive land och beloppen revideras per 1 januari och 1 juli.

Reduceringsregler finns för medföljandetillägg och merkostnadstillägg. Om medföljaren har egen inkomst eller är frånvarande längre perioder kan det bli aktuellt med reducering.

Arbetsmöjligheter

Sverige har ingått **bilateral avtal om arbetstillstånd för medföljare till utsända** med Argentina, Australien, Brasilien, Chile, Colombia, Etiopien, Indien, Israel, Kanada, Namibia, Rumänien och USA. Förhandlingar pågår med andra länder. OBS dock att avtalen inte alltid inkluderar sambo.

Inom EU/EES råder fri arbetsmarknad och medföljande svenska medborgare har rätt att söka och ta arbete utan att ha arbetstillstånd. För medföljande utländska medborgare gäller samma regler som för tredjelandsmedborgare i dessa länder. De är alltså befriade från kravet på arbetstillstånd. Enligt EU-förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen omfattas man av socialförsäkringen i det EU/EES-land där man arbetar. Detta gäller även för arbetslöshetsförsäkringen.

När en medföljare börjar arbeta i stationeringslandet förlorar denne del av den diplomatiska immuniteten – den civil- och förvaltningsrättsliga immuniteten – vad avser åtgärder som vidtagits eller försummelser som begåtts under utövandet av förvärvsarbetet. Den straffrättsliga immuniteten har medföljaren fortsatt kvar eftersom den endast kan hävas av det sändande landet.

Försäkringar

Inför utlandsstationeringen är det en god idé att se över sina försäkringar och diskutera om behovet ser annorlunda ut under utlandsvistelsen.

Tjänstemannen täcks genom sin anställning i RK av:

- Statens tjänstegrupplivförsäkring (TGL-S)
- Arbetskadeförsäkringen (i Socialförsäkringsbalken)
- Avtal om ersättning vid personskada (PSA)
- Tjänstepensionsavtalet PA 03 innehåller bland annat efterlevandepension till maka/make och barn.
- Statens tjänstereseförsäkring - ger försäkringsskydd under resor som betalas av staten och täcker den utsände medarbetaren och dennes familjemedlemmar. OBS att

försäkringsskyddet endast gäller under själva resan dvs under transporten mellan inkvarteringsställena på respektive ort – dörr till dörr – och inte under vistelsen på orten. Tjänstereseförsäkringen gäller inte under privata resor.

- UVA-försäkring – vid utlandsstationering täcks den utsände tjänstemannen och medföljande familjemedlemmar under förordnandetiden av UVA-försäkringen, som gäller vid akuta sjuk- och tandvårdsfall. Försäkringen omfattar även personskadeskydd, invaliditets- och dödsfallskapital.
- UVA-PLUS-försäkring, som är ett komplement till UVA-försäkringen och täcker den planerade sjukvården för tjänstemannen och familjemedlemmarna. Planerad tandvård för medföljande barn täcks, däremot inte för vuxna.

Förberedelser inför flytten:

Tjänstledighet för medföljaren:

- Ansök om tjänstledighet för att vara medföljare.
- Svensk lag ger rätt till tjänstledighet för studier, föräldraledighet samt ledighet för att bedriva näringsverksamhet
- Statligt anställd medföljare till tjänsteman anställd inom utrikesförvaltningen kan enligt tjänstledighetsförordningen få sammanlagt 12 års tjänstledighet. Statsanställda medföljare till anställda vid andra statliga myndigheter kan få tjänstledigt i högst fyra år.
- Medföljarhandläggaren kan skriva ett intyg att användas som stöd vid ansökan om tjänstledighet.

Kompetensutveckling för medföljaren

- Delta i tjänstemannens förberedelseresa, kallad LIA-resa (endast för UD-anställda).
- Nyttja de 20 lektionstimmar i främmande språk som UD beviljar medföljaren.
- Delta i heldagsutbildningen "Praktisk information inför utlandsstationering".

Socialförsäkringstillhörighet för medföljare som flyttar till EU-/EES-land/Schweiz och som inte kommer att arbeta

- Försäkringskassan blankett "[Uppgifter vid flyttning till eller arbete i ett annat land \(FK5459\)](#)" måste fyllas i och skickas in. Informera dig, via www.spouses.nu eller genom medföljarhandläggaren på UD:s personalenhet, om vilka uppgifter du måste sända in tillsammans med blanketten för att visa på att din anknytning till Sverige är starkare än den är till stationeringslandet.

Hälso- och sjukförsäkringsfrågor:

- Besök UD-Sidas läkarmottagning i god tid före flytten för hälsoundersökning, planering av vaccinationer och informera dig om hälso- och sjukvårdsläget på stationeringsorten.
- Ordna med ev. husapotek att ta med.
- Besök hos tandläkaren för alla i familjen.
- Informera dig om innehållet i UVA-försäkringen och UVA-plus-försäkringen som finns på [Kammarkollegiets](#) hemsida. Behöver du kanske komplettera ditt försäkringsskydd?
- Ska du till ett EU/EES land? Fyll i blanketten "FK6209 - Begäran om intyg gällande tillämplig lagstiftning vid utsändning" och skicka till RK Ekonomi och Lön/Betalningar. Starta i god tid med detta – Försäkringskassans handläggning kan vara tidskrävande – upp till 3 månader. **Tänk på** att frågan om socialförsäkringstillhörighet ska vara utredd och klar innan du som medföljare kan få detta intyg gällande sjukvård från Försäkringskassan.
- Om du inte redan har ett Europeiskt sjukförsäkringskort – beställ från Försäkringskassan. Vid behov av sjukvård under tillfällig vistelse i EU/EES-land eller Schweiz, utanför ditt stationeringsland, kan du ha nytta av det.

Flyttning och flyttgods

- Flyttningsbeställning ska göras av tjänstemannen via Klaranätet (UD:s intranät)
- Nyinköp? Ev. nyttja taxfree-möjligheten.
- Kom ihåg – flyttgods försäkring! Det är varje tjänstemans ansvar att se till att Kammarkollegiet får nödvändig inventarieförteckning i god tid för datum för inpackningen för att flyttgods försäkring ska kunna utfärdas. Regeringskansliet UD har ett avtal med Kammarkollegiet om transportförsäkring. Försäkringen täcker transporterad egendom till ett maxvärde av SEK 800 000. Inventarieförteckningen ska vara insänd till Kammarkollegiet före inpackningsdatum. För sent inkommen förteckning aviseras och tjänstemannen får ingen bekräftelse.
- Inga magasineringskostnader bekostas av arbetsgivaren vare sig vid ut- eller hemflytt.
- Om transporten av flyttgodset sker med båt kan du beviljas ersättning för en extra resväska eller en liten flygfrakt. Godkännande ska ordnas innan.

Förflyttningsresa, pass och visering

- Resan ska bokas genom Regeringskansliets resebyrå om du flyttar från Stockholm.
- Ansökan om diplomat-/tjänstepass görs på särskild blankett. UD Protokoll handlägger.
- Protokoll sköter även viseringsansökan i de fall det är aktuellt.
- Statens tjänstereseförsäkring täcker den utsände tjänstemannen och dennes familjemedlemmar under alla resor som betalas av staten. OBS att försäkringsskyddet endast gäller under själva resan dvs under transporten mellan inkvarteringsställena på respektive ort – dörr till dörr – och inte under vistelsen på orten. Tjänstereseförsäkringen gäller inte under privata resor.
- Förflyttningsresan är en tjänsteresa och ska redovisas med reseräkning till UD P STAB inom 3 månader

Bostaden i Sverige

- Ska bostaden i Stockholm hyras ut? Sägas upp? Säljas?
- Säg upp/överlåt/läs av: TV-licens, el-, olja-, gas-avtal, telefon-, kabel-, bredbandsabonnemang, hemförsäkring, tidningsprenumerationer etc.
- Carina Stålberg, på UD P STAB tel 08-405 5366 ansvarar för bostadsfrågor på UD.

Bostad på stationeringsorten

- Utlandsmyndigheten kan svara på frågor om bostad på stationeringsorten. Bostadsnormer finns. För vissa orter finns fastställda kostnadsramar för bostäder.
- Är det aktuellt med hushållshjälp?
- Teckna utlandshemförsäkring. OBS! Familjemedlem som inte är folkbokförd i Sverige omfattas inte av utlandshemförsäkring tecknad hos svenskt försäkringsbolag.

Bilen

- Avregistrering eller försäljning? Alternativt ta med bilen.
- Bilförsäkringen
- Inköp/transport till nya stationeringsorten? Vilka regler för införsel gäller?
- Körkort - ordna med internationellt körkort? Stäm av med utlandsmyndigheten.

Barnomsorg, skolor, fritids för barnen

- Säga upp dagis- och/eller fritidsplatser på nuvarande ort.
- Undersök med utlandsmyndigheten vilka alternativ som finns för barnomsorg, skolor och fritidsaktiviteter för dina barn. Ansökningsförfarandet kan ta tid och skolorna kan ställa krav på att ett antal olika dokument ska sändas in. Starta i god tid med detta. När valet är klart så ska ansökan om ersättning på särskild blankett sändas till utlandsmyndigheten.

- Svenska språket kan studeras på distans hos www.sofiadistans.nu för barn i grundskolans årskurs 6-9. På www.varmdodistans.se för gymnasieelever. Viktigt att ge barnen stöd att upprätthålla sina kunskaper i svenska språket!

Arbetsmöjligheter på stationeringsorten

- Undersök vilka möjligheter till sysselsättning det finns för dig på stationeringsorten – arbete, studier på orten eller distans, volontärarbete eller något annat.
- Tänk på att arbete utomlands kan beskattas i Sverige. Folkbokföringen styr var man ska betala skatt. Skatteverkets hemsida/broschyr SKV 339 kan ge vägledning. Kontakta annars en sakkunnig på Skatteverket för korrekt information om just din situation.
- Medföljare som börjar arbeta i ett EU-/EES-land bör tänka på att man tillhör arbetslandets socialförsäkring (enligt EU-förordning 883/2004). Detsamma gäller arbetslöshetsförsäkringen.
- Medföljare som börjar arbeta i ett land utanför EU/EES-området kan fortsatt stå kvar som bosättningsbaserat försäkrad i svensk socialförsäkring. Medföljarens ev. arbete i land utanför EU/EES-området påverkar inte heller svenska A-kassan.
- Andra regler kan gälla om medföljaren är medborgare i stationeringslandet.

Anmälan Särskild postadress till Skatteverket

- Fyll i blanketten [SKV 7844 Anmälan särskild postadress](#) och skicka till Skatteverket. Den som av svenska staten är utsänd för arbete i annat land ska **inte** ändra sin folkbokföring utan fortsatt vara folkbokförd på den fastighet och i den församling där man senast var folkbokförd. Samma gäller medföljande familjemedlemmar. Ett praktiskt alternativ kan vara att anmäla särskild postadress via Adressändring och samtidigt begära eftersändning av posten till adressen nedan via UD:s kurirexpedition. Kontaktinfo www.adressandring.se

Adressändra och ta emot post via UD:s kurirexpedition

- Före utresan är det nödvändigt att till FAST KURIR inlämna fullständiga namnuppgifter på de familjemedlemmar som följer med till stationeringsorten. Detta görs på blanketten Kurirbefordran privat post.
- Informera anhöriga, vänner, bank, försäkringsbolag med flera om att din och familjens post ska adresseras enligt följande:
Namn
UD/Ambassaden X-Stad
103 35 Stockholm
- Förslagsvis kan du komplettera med eftersändning under ett år till ovan adress. Kostnad för eftersändning under tolv månader är 450 kr enligt prislista hos Svensk Adressändring .

Övrigt

- Informera dig genom kollegorna på nya stationeringsorten hur de sköter sina **bankärenden** samt gör **kontantuttag på orten**. Kanske har också din bank förslag på hur du enklast ordnar med överföringar eller liknande.
- **Husdjur**. Informera dig om vilka kostnader och regler som gäller för ditt husdjur som ska följa med till stationeringsorten. Utlandsmyndigheten kan ge information liksom Jordbruksverket.
- **Fotografier**. Det kan vara bra att ta med sig extra foton för t ex ID-kort i samband med tillträdet på stationeringsorten. Stäm av behovet med utlandsmyndigheten.
- Köp med dig svenska **frimärken**. Den post du vill skicka via kuriren hem till Sverige vidarebefordras direkt till posten och du ansvarar själv för portokostnad inom Sverige.

Stockholm i januari 2014

Hälsningar och lycka till!

Till dig som ska bli medföljare till en UD-tjänsteman